

DET NORSKE TEATRET

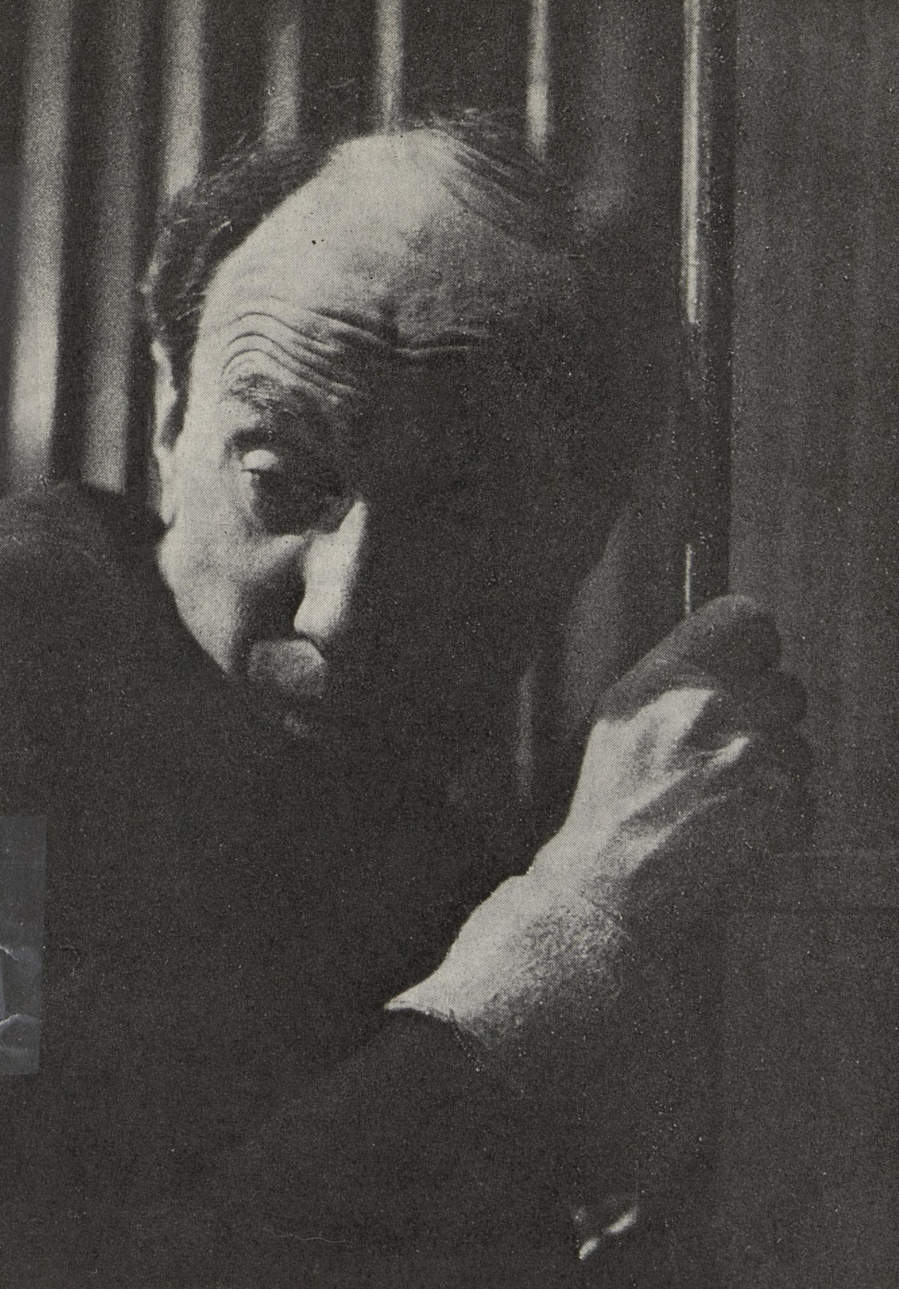

Restaurant

FRASCATI

*med det Franske Rôtisserie
Le Rendez-Vous de Gourmets*

*Vis-à-vis
Nationaltheatret*

DET ER DUBONNET-TID

- alltid like anvendelig.
- en fullt ferdig cocktail

DUBONNET

Frankrikes verdensberømte druevin —
MEN SERVER DEN AVKJØLET.

DUBONNET

for DEM som
foretrekker
furumøbler ...

PeiseStua

J. ERIKSEN A/S FILIAL
Bernt Ankers gate 17 (hj. Møllergt.) — Tlf. 20 37 00

GODE PARKERINGSFORHOLD

„GITRENE”

Skodespel i 3 akter

av

FINN CARLING

Til nynorsk ved *Finn Kvalem*

Regi: BARTHOLD HALLE
EDITH ROGER

Dekor: ARNE VALENTIN

Inspisient: Krzysztof Seliga

Sufflør: Elsa Isefiær

Rekvisitør: Aril Martinsen

SESONGEN 1967/68

Billettar får De òg kjøpt i Narvesens Kiosker

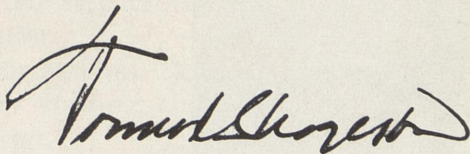

FINN CARLING

Det Norske Teatret opnar haustsesongen i år med eit norsk skodespel: «GITRENE» av Finn Carling. (Det hadde sin urpremière på Trøndelag Teater i fjor.)

Finn Carling har eit særmerkt andlet i norsk litteratur. Han er kunstnar, men òg noko av ein vetenskapsmann – med analytisk inntrengjande klar-syn arbeider han seg fram i eit problemkompleks som har engasjert han frå første stund, og som kanskje kan samanfattast i eit ord: kontaktløyse. For det moderne menneske er kontaktløysa ein på-trengjande realitet, trass i dei mekaniske kommunikasjonsmiddel som gjer det mogeleg for oss å få ytre kontakt over store avstandar.

Carlings små kresne prosabøker (oftast midt mellom roman og novelle) kan vera nesten glasklare i si form, men har poetiske og symbolske understrenger som kompliserer biletet og gjer det spanande. Det gjeld òg skodespelet «Gitrene», og vi ynskjer Finn Carling velkomen som forfattar på vår scene. Måtte hans intensjonar der koma til sin rett!

BARTHOLD HALLE

SAMANHENGAR OG KONTRASTAR

Ved første lesing verka «Gitrene» spanande – og innfløkt. Stykket openberra seg ikkje lett. Men det var heller ikkje lett å bli kvitt. Det vart liggjande ein stad i medvitet med sine spørsmål og kalle på interesse, og det er vel eit kriterium på at stykket har eit eige liv.

Ved nøgnare ettersyn var det to sider ved «Gitrene» som vart viktige. For det første ein musikalitet i forma. Det finst samanhengar og kontrastar som i musikk. For det andre har dialog og situasjonar ustanselig korte element av konkret røyndom trass i at det ikkje er noko realistisk stykke i vanleg meining. Carling har stendig sett slike realistiske element i ein uvand samanheng. Det er litt som i draumen; som ikkje er skodde, men just ei uvanleg samansetjing av kjende element. For skodespelaren byd det på den oppgåva å motivere sitt spel for eit kort stykke om gongen – og så gå inn i neste situasjon utan føresetnader i det som har gått føre. Vi kom til at det var til lita hjelp å arbeide ut frå ubrigdelege karakterar. Stykket «fortel» nett om korleis situasjonane brigdar menneska.

Det er klårt at Carling har søkt etter mest mogeleg elementære situasjonar: Tilhøvet son – far, far – dotter, mann – kone, mennesket – Gud, eller kanskje heller den meir eller mindre uttala draum i alle menneske om at paradiset må kunna finnast og alle gitter opnast.

Vi er glade for at Finn Carling har følgd oss på prøvene. Han har vore oss ein god hjelpar – både engasjert og diskret.

Barthold Halle.

„GITRENE“

kan De **lese** også – det er utkommet i
Gyldendals Moderne Skuespillserie
(Den grønne serie)

I denne serien kan De ennå få:

- Edward Albee:** Hvem er redd for Virginia Woolf?
Kr. 22,40.
- Samuel Beckett:** Mens vi venter på Godot. Kr. 22,40.
- Jens Bjørneboe:** Fugleelskerne. Kr. 16,30.
- Johan Borgen:** Frigjøringsdag. Kr. 22,40.
- Finn Carling:** Gitrene. Kr. 16,30.
- Solveig Christov:** Befrielsen. Kr. 17,20.
- Jean Genet:** Balkongen. Kr. 22,40.
- Nordahl Grieg:** Nederlaget. Kr. 19,80.
- Eugène Ionesco:** Neshornet. Kr. 16,60.
- Erik Krag:** Den barnløse. Kr. 13,20.
- Ernst Orvil:** Invitt til lyst. Kr. 12,80.
- Marie Takvam:** Idun. Kr. 12,80.
- Peter Weiss:** Mordet på Marat. Kr. 26,00.

GYLDENDAL

DIKTAREN

Den gongen Finn Carling var nykomar på Parnasset, kring 1950, var han ein ung diktar som skreiv «rart», på ein måte som var ny og framand for lesarar flest på den tid. Men for somme, og eg trur helst heilt unge lesarar, som eg sjølv var den gongen, fekk dei første bøkene hans svært mykje å seia, av di dei svara til og klårla noko grunnleggjande i vår eiga livsoppleving.

Finn Carling skilde seg ut som ein av dei få norske prosaistane som braut seg laus frå den tradisjonelle forteljande eller psykologiserande romanrealismen. I fleire av dei første romanane hans får vi ei kjensle av å vera i ei stengd draumeverd, der våre vanlege førestellingar om kronologisk tid, eit konkret, realistisk miljø og kvar person sin faste identitet er sett til sides. Ei verd der menneske vi ikkje rett veit kven er, tøyser seg etter kvarandre, etter kjærleiken, etter livet; tøyser seg og dreg seg attende att i angst for vonbrotet, for kvarandre; for brutaliteten i tilværet.

Utan å forenkla altfor grovt kan vi sirkle inn hovudmotiva i Carlings diktning hittil nokolunde slik: Einskildmennesket sin trong til å «høyre til» i nær, naturleg samkjensle og fellesskap med menneske; vanskane med å nå dette fellesskapet, og

Walter Jacobsen & S
MODELLKONFEKSJON

Ø. Slottsgt. 27. Tlf. 331368

Forretningen med det gode utvalg
i kåper, kjoler og drakter.

**banken
husker
for
Dem...**

snakk med

BERGENS PRIVATBANK

angsten for den nære menneskelege kontakten. Og vidare: Viljen og trongen til å sjå livet beint i augo, og redsla for det. Den store freistinga til å røme frå vanskane og stengje seg inne i isolasjon, berre for å oppdaga at då stengjer ein seg inne *saman* med det ein freistar røme frå. Her kjem òg inn eit sidemotiv som stundom blir hovudmotiv, tilhøvet mellom liv og dikting, røyndom og draum.

Desse tidlause eksistensproblema tykkjest vera særskilt påtrengjande i våre dagars vestlege samfunn, og ingen av etterkrigsdiktarane våre har så overtydande som Finn Carling synt korleis dei grip inn i tilværet vårt. Nett av di han sjølv har dukka ned i dei med slik smerteleg personleg innleving, og med ei livskjensle som slår oss som avgjort moderne og etterkrigs.

Den attstengde verda i Carlings første romanar har opna seg i hans siste bøker. Truleg ikkje så mykje av romantekniske grunnar, men av di forfattarens eiga oppleving av livsproblema har vorte opnare og friare. Dette kan vi lesa om i «Kilden og muren», den merkelegaste og mest fengslande kommentar nokon norsk forfattar har gjeve til diktinga si; eg veit ikkje om det finst noko tilsvarande i noko lands litteratur. Det er ei forteljing om Finn Carlings eigen kamp for psykisk frigjering frå eit fysisk handicap, cerebral parese, og om korleis denne striden speglar seg av i bøkene hans, og etter kvart gjer diktinga hans meir open. Nett ved å vera så personleg har Carling her skrivne ei bok om den utfordringa livet er for alle som må leva med eit handicap, og om korleis denne utfordringa kan møtast. Når vi les «Kilden og muren» ser vi òg klårt den nære saman-

*Nyere norsk og utenlandsk
kunst — Antikviteter
Afrikansk kunst etc.
Smykker*

LILLE GALLERI

Bygdøy allé 35. Tlf. 44 84 30
Åpent: Tirsd.—fred. 12—19
Lørd. 12—16. Sønd./mand. stengt

SE PÅ TV

UTEN Å KJØPE

DE KAN HELLER LEIE TV

for mindre enn kr. 2,— pr. dag. For kr. 58,— pr. måned i min. 12 mndr. får De gratis Oslo-antenne, garantert fri service, gratis reparasjoner i hele leietiden.

5 ÅRS GARANTI

Trygde-luflaget Gidsvold

Haakon VII's gate 2, Oslo 1. Telefon 41 59 00

FØRST LEIE — SIDEN EIE — ET PIANO

Først leier De hos oss et moderne piano. I leieperioden finner De ut om De virkelig har behov for et piano. I så tilfelle kan De hos Grøndahl i Øvre Slottsgate velge ut den type piano De senere vil eie. Leiepianoet fjernes — Deres nye piano leveres. Hele leien fratrekkes. — Ring om brosjyre: 42 15 34.

UNIVERSAL UTLEIE A/S — Kirkegt. 2 — Oslo.

hengen mellom Carlings skjønnlitterære produksjon og det vitskapelege granskingsarbeidet hans, med bøker om dei blindes situasjon, og dei homofile. Han har nemleg oppdaga at til sjuande og sist er dei problema avvikarar og folk med handicap har i tilhøvet til seg sjølve og omverda nett dei same som dei vanskane alle menneske må stri med, berre meir medvite og prekært opplevd, snart på den eine måten, snart på den andre, alt etter personlegdomen og arta av handicap. Så mykje større blir freistinga til å røme frå vanskane og isolere seg, men så mykje klårare blir også utfordringa til å sjå sine menneskelege problem beint i augo.

Eg trur dette er ein viktig del av forklåringa på at menneskeskildringa i Carlings seinare romanar verkar så klår, intim og ålmenngyldig. Aller mest gjeld dette den siste, «Kometene», der Carling tykkjest ha vunne fram til kunstnarleg forløyising innanfor den motivkrinsen han til no har halde seg til.

I «Kometene» merkar vi ein ny varme i diktarens tilhøve til personane sine, han står friare og opnare andsynes dei enn før, utan at det har gått ut over lidenskapen og den personlege innlevinga. Dette, i tillegg til Carlings evne til å fortelja ei søge med medrivande dynamikk og hans velkjende konstruktive evne, gjer «Kometene» til eit særmerkt og spennande diktverk. Om menneske som er skadde i si evne til å oppleva seg sjølve og omverda, dei er kapsla inn i kontaktløyse, med den sjelelege forkrøplinga det fører med seg. Som kometane krinsar rundt sola og kvarandre, slik søker desse menneska kontakt, men som kometane bøyer dei av kvar gong

*Frå venstre: Ulrikke Greve, Ola B. Johannessen, Siri Rom, Jack Fjeldstad,
Espen Skjønberg.*

dei held på å nå denne kontakten. Likevel ligg det eit lys over boka, her er mangt som syner at det skulle ikkje vera uråd å bryte ut av den vonde sirkelen, endå Carling så visst ikkje gjev von om patentløysingar. Her finst ingen billeg optimisme, derimot ein innbiten motstand mot den sjølvopp-gjevande motløysa. Eg trur det er difor dei sparsame lysstreifa i diktinga hans i seinare tid verkar så overtydande og styrkjande.

Det er langt mellom diktarar som har eit så levande tilhøve til si samtid og som samstundes greier formidle kunstnarleg denne si innsikt og samtidsoppleving med så stor kraft og klårleik. Difor er det òg så spennande når han no for alvor har teke teatret i bruk som formidlar for diktinga si.

Ikkje så å forstå at Finn Carling er nybyrjar i faget. Han har freista seg som høyrespelforfattar, og skodespelet «Glasskulen» vart i si tid spela i Sverige og på Det Nye Teater, dessutan vart det sendt både i norsk, dansk og svensk radio. «Fangen i det blå tårn», som fekk premie i den norske delen av den nordiske dramatikartevlinga i 1956, har vore oppført i fjernsyn og radio. «Gitrene» er likevel Finn Carlings første fullvaksne scenedrama.

Jo Ørjasæter.

Finn Carling:

KUNSTENS TROJANSKE HESTAR

Den debatten som har vore ført om trongen til ei fornying av dei kunstnarlege uttryksformene, har – etter det eg har sett – merkeleg lite teke for seg det ein kunne kalle opplevingspsykologien. Difor kan det kanskje ha interesse å dra inn i diskusjonen nokre moment av psykologisk slag og såleis freiste kaste nytt ljøs over problema i samband med formfornyng.

Grovt sagt – i den meining at alle slike påstand må bli grove og berre dekkjande i en viss samanheng – kan ein hevde at vi lever i spaningsfeltet mellom dei psykologiske polane vern og opplevng. Eit anna slikt påstand er at sjølve livsprosessen vil seia ei rørsle gjennom dette feltet, ei utvikling frå eit verna tilvære mot ei stendig meir vidfemnande og utfordrande opplevng.

Det er slett ikkje vanskeleg å finne tilhøve i livet som kan illustrere desse to påstand. Tenk berre på fødselen. Den ber i seg ein overgang frå det absolutte vern i mors liv til det vel monaleg meir opplevngsrike tilvære som møter ein etter at ein er komen til verda. Ut frå denne synsvinkelen kan ein òg, som psykologen Erich Fromm gjer det, oppfatte barndomen og ungdomen som forlengng av fødselen, all den stund ein i desse periodane gjev meir og meir

En forfriskende pause

DRIKK

Coca-Cola

REG. VAREMERKE

ISKALD

Autorisert taperi :

Jarlsberg Mineralvann A/S

avkall på vern til føremon for stendig meir sjølvstende og rikdom på opplevingar og situasjonar som ein sjølv må ta stode til og følgjene av. Om ein maktar å gjennomføre det er ei onnor sak, og Fromm uttrykkjer difor ei mild von om at så mange som råd er må få fullbyrda sin fødsel før dei etter eit langt liv blir lagde i si grav.

Dersom ein vil underbygge betre desse påstanda, kan ein berre peike på utviklinga hos artene som berrsynt har føljt ei line frå skapnader med ei åtferd dominert av vernande instinkt fram til mennesket som i heller liten mon blir hjelpt av instinkta, og som difor i høgare grad enn nokon annan levande skapnad handlar ut frå røynsle og tidlegare opplevingar.

Om anten vi ser på utviklinga hos artene, det einskilde individet eller i historia vår eller tenkjer på oppdagingsreisande i framfarne tider eller kosmonautane i våre dagar, syntest det vera eit motsetnads-tilhøve mellom vern og oppleving, og det er dessutan likt til at livsprosessen ber i seg ei ekspansiv rørsle frå vern mot oppleving.

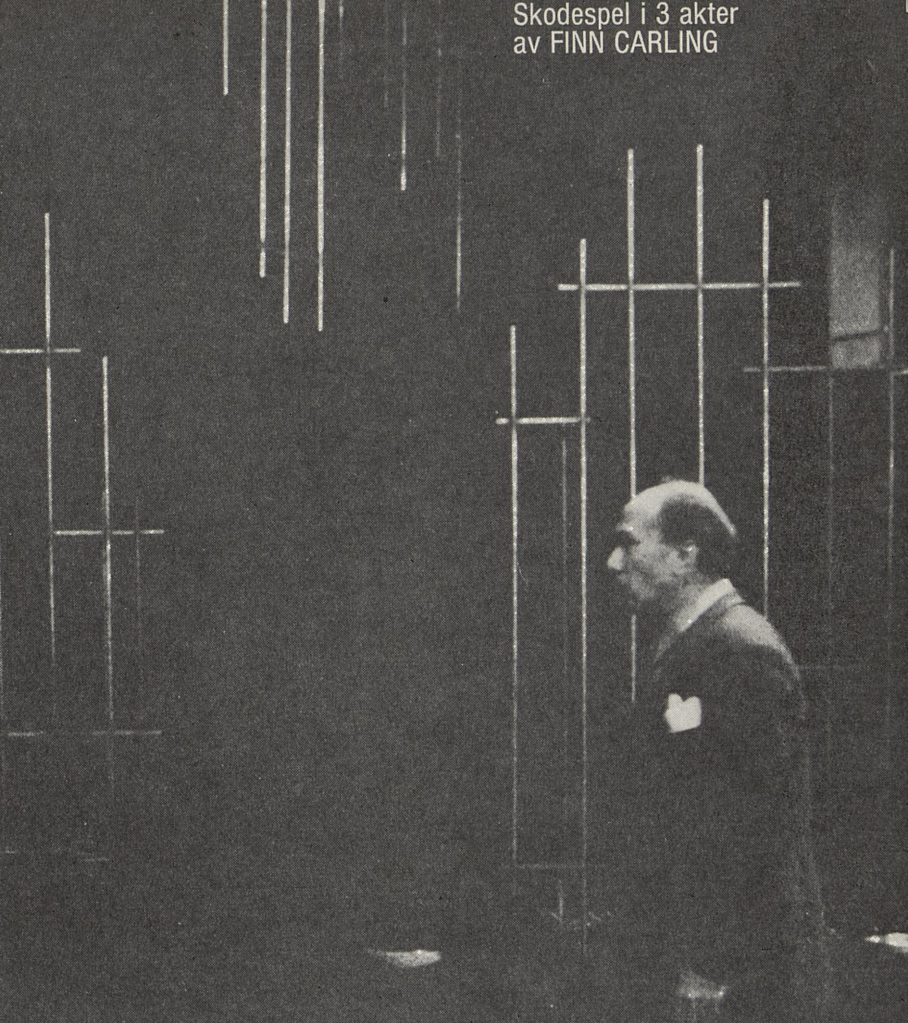
Men denne ekspansive rørsle er korkje jamn eller særskilt liketil. Dei fleste av oss tek sannsynlegvis like ofte like mange steg attover som framover, eller for å seia det meir presist: av angst for det ukjende og for dei krav til handling som opplevinga set, søkjer vi attende til vilkår og situasjonar der vernet var større, eller vi freistar verja oss mot opplevinga. Dei fleste har visseleg både hos seg sjølv og andre lagt merke til korleis ein kan bli som barn igjen overfor ukjende og angstvekkjande opplevingar i den meining at ein handlar i samsvar med det som

GITRENE

Regi Barthold Halle
 Edith Roger
Dekor Arne Walentin
Inspisient Kryzysztof Seliga
Sufflør Elsa Isefjær
Rekvisitør Aril Martinsen

Skodespel i 3 akter
av FINN CARLING

Til Norsk ved Finn Kvalem

Abraham	Jack Fjeldstad
Isak	Espen Skjønberg
Rebekka	Siri Rom
Sara	Ulrikke Greve
Isamel	Ola B. Johannessen
Den unge jenta	Mona Levin
Den unge guten	Birger Thurn-Paulsen

ein gong i tida gav tryggleikskjensle. Mange angstfylte menneske søv jamvel i ei slags fosterstilling – om ikkje nett med hovudet ned, så i minsto samankropne som i mors liv.

Likevel er vel avsperring overfor oppleving kanskje meir karakteristisk for oss enn regresjon, som ein kallar det å vende tilbake til tidlegare tryggleikskapande åtferd og situasjonar. Det er interessant å sjå korleis denne avsperringa ikkje einast er eit reint intellektuelt fenomen, men òg har sine kroppslege – sensoriske, nevrofysiologiske – sider. Den som har opplevd det sjeleleg opne tilstand, som t. d. når ein brått blir forelska eller sorgtyngd, har røynt at ein då òg er kroppsleg open. Det kan verka som om sansane liksom er vortne kraftigare, opplevinga av fargar, lydar, lukter og røring kan synast «unormalt» klår og sterk, og eins eigen kropp bli òg merkeleg levande og nærverande.

På same vis har sjølvsagt òg avsperringa sine kroppslege sider. Når sinnet er avsperra, er det òg likt til at sansane fungerer skralare enn normalt, noko som kanskje i særleg stor mon gjer seg gjeldande med luktesansen og høyrselssansen. Mange har sikkert merka korleis ein i avsperra stunder kan ha vanskeleg for å kjenne lukta og røringa av menneske som står ein nær og som ber i seg eit krav om å vera open.

Regresjon og avsperring kan kanskje seiast å vera etter måten naturlege – ja, stundom beintframmaudsynte – fenomen, når dei oppstår på grunn av enkelte vonsvikande opplevingar, men når dei blir dominerande i eit menneskeliv, kjem vel evna til oppleving, handling og utvikling til å stå i fare for

å bli lamma. Somme av oss meiner at det er det som er i ferd med å skje i vårt samfunn, og at det er denne lamminga som er skuld i den såkalla materialismen og den skort på engasjement som i altfor stor grad merkjer både oss sjølv og våre medmenneske.

Korleis ein oppfattar kunstens misjon, må rette seg etter korleis det einskilde mennesket – både skapar og mottakar – stiller seg til han. Det har vel ikkje mykje for seg å freiste finne fram til nokon allmenngyldig definisjon, ja, i røynda ville det vel stri mot sjøve grunnhåttan ved kunsten. Men det hindrar på den andre sida ikkje at somme av oss som driv med kunst, kjenner det så at vår funksjon er å formidle oppleving. Vi ser det som ein del av vår oppgåve å freiste få bort den lamming som eg nemnde, med andre ord å bryte ned dei murane som dei fleste av oss reiser opp opplevinga av omverda og medmenneska. Det er overlag viktig for oss å få gjort folk meir føre til å sjå i augo det farlege i menneskesinnet og i verda omkring dei, såleis at dei dermed kan få eit opplevt tilhøve til både seg sjøve og andre menneske.

Men det er ikkje lett, og problema kan skiftast på to område: innhaldet og forma. Men omsyn til innhaldet er det sjølvsagt tvillaust at anna har avgjerande innverknad på opplevinga, og det kunne ha vore interessant å sjå nøgnare på dei vanskar ein skapande kunstnar her står overfor. Eit problem som har oppteke meg, er til dømes kor farleg og provoserande eit emne kan vera før det ikkje lenger verkar «opnande» og utløysande, men tvert imot får mottakaren til å stengje seg og sperre av for den

opplevinga ein ynskjer å formidle. Eg skulle tru at dei forfattarar som freistar krysse grensene til tabu-område, kanskje særleg når dei skildrar seksuelle handlingar, står overfor store vanskar i så måte. Dei kan sær sers lett risikere at den skildringa, som dei nok meiner er open og ærleg, berre blir til ein klisjé, fordi dei sjølve umedvite er for avsperra i høve til kjærleikslivet, eller at ho beintfram er så open og ærleg at lesaren rett og slett ikkje opplever henne, men einast oppfattar henne som ei pornografisk skildring avspalta frå forteljinga.

Det er med andre ord mykje som det kunne ha vore nyttig å ta for seg innan dette problemområdet, men eg vil heller freiste røre ved eitt og anna innan det andre området – det som vedkjem den kunstnarlege uttrykksforma. Fordi eg sjølv er forfattar, vil eg avgrense meg til å ta for meg dei reint litterære formproblema, men eg trur at synsmåtane og skal kunna brukast på andre kunstarter.

Det kan kanskje ha interesse å nemne at den oppleving som førte til at desse problema byrja oppta meg, i røynda ikkje var av litterært slag. Det hadde seg nemleg såleis at eg heldt førelesingar for nokre år sidan på Universitetet i samband med eit forskingsarbeid som skulle gje grunnlaget for ei bok om homoseksualitet. Etter di eg ikkje er vitskapsmann, men skjønnlitterær forfattar, såg eg det òg som ei hovudoppgåve i denne samanhengen å freiste formidle oppleving, og eg prøvde difor gje førelesingane ei form som kunne la studentane få del i den oppleving av eit avvikande tilvære som eg sjølv hadde fått ved å lyde på utleggingane til dei homofile. Dei psykologiske, sosiologiske og medisinske årsaks-

1917 - 1967

MØLLERGT. 16 - OSLO 1
TLF. 42 09 46

LIVSTRYGDELAGET
ANDVAKE

TRYGD
I BY OG
BYGD

Gå til „Sofie”

i Skippergt. 44

Best og billigst i trikotasje og manufaktur

En trykksak

som De og Deres forbindelse vil like, får De fra meg.

RAGNAR BRYDE

Aksidens-, Bok- og Rotasjonstrykkeri

Kr. Augustsgt. 19. — Telefon 20 20 49

teoriane ville eg ikkje røre ved før enn mot slutten av førelesingsserien og då berre i sær s liten mon, fordi eg meinte at teoretiske, vitskaplege utgreiingar skulle skikkelege fagfolk koma med, og ikkje eg.

Alt etter første førelesinga melde kravet seg frå studentane om å få teoretiske årsaksforklaringar. Det var sjølvsagt i og for seg heilt naturleg, vitskap er då mellom anna forsøk på å klårleggje årsakshøve, men det var noko i måten spørsmåla vart framborne på, som fekk meg til å kjenne at det låg noko meir attom enn rein vitskapleg interesse.

Hos somme av studentane kunne ein merke ei påfallande uro, og denne uroa gav spørsmåla ein eigen undertone av utryggleik, noko som truleg hadde si årsak i at det etter måten provoserande emnet ikkje vart nøytralisert med hjelp av tryggleikskapande, forklårande system. Det var med andre ord likt til at studentane – eller i minsto somme av dei – freista skapa avstand til og dermed styring over påtrengjande opplevingar ved å knyte dei til velkjende og dermed uprovoserande forklåringsmønster. Litt meir brutalt kunne ein seia at dei ynskte å ufarleggjera opplevingar ved å knyte dei til velkjende og dermed uprovoserande forklåringsmønster.

Denne spesielle form for avspering har særleg sosiologen Yngvar Løchen vore inne på i si framifrå doktoravhandling «Ideal og realiteter i psykiatrisk sykehus». Der peikar han i kapitlet om «den diagnostiske kultur» på tendensen til å koma seg unna oppleving av medmenneske ved hjelp av diagnostiske, forklårande analysar. Forklåringa er ikkje lenger berre ein veg mot sannkjenning og opp-

Syn og Segn

**Det største allmenne tidsskriftet i landet
Stadig i framgang, opplag i dag: 16 000**

10 hefte i året à 64 sider. Årspengar kr. 30,00, for studentar og skoleelevar kr 22,00 ved tinging direkte til forlaget. 10-årstinging kr 250,00. Tidsskriftet kan tingast for kalenderåret eller skoleåret. Postgiro 87 02, bankgiro 1710.06.00757. Laussal kr 3,50.

Det Norske Samlaget

Rosenkrantz' gate 3, Oslo 1. Tlf. 33 26 70.

LYTT TIL

Norsk folkemusikk

innspilt på grammofonplater av våre beste spelemenn på forskjellige instrumenter, – samt folketonar i levende tradisjon framført av kjente bygdesangere.

Utgitt på

grammofon-
plater

I samarbeid med Norsk Rikskringkasting.

Til salgs hos musikkhandlerne.

leving, og grunnen må vera den at forklåringa – i dette tilfellet den psykologiske – i prinsippet har vorte så kjend og opatt-toggen at ho slett ikkje treng verka utløysande og gje sannkjenning.

For meg som skjønnlitterær forfattar var denne røynsla ved Universitetet eit naturleg utgangspunkt for å ta opp til ny drøfting kva som no – i vår tid – i røynda går føre seg når ein les psykologisk forklårande litteratur. Den gongen for om lag tretti år sidan, då moderne psykologiske og psykoanalytiske tankar gjorde sitt inntog i skjønnlitteraturen, hadde denne avslørande og forklårande forma ei uventa, utløysande og sannkjenningsskapande kraft. Men kva no? Kva er situasjonen i dag etter at desse tankane har sett sitt preg på heile vår kultur og har vorte trygt og godt melta? Kan det tenkjast at dei psykologiske forklåringane i litteraturen, jamvel om dei er aldri så rette, rett og slett forvandlar opplevinga til illustrasjon og med det gjev lesarane høve til å få «det farlege», som forfattaren avslører, på trygg avstand? Eg kjenner meg overtydd om at det er nett såleis det har seg, og at det ein kunne kalle illustrasjonsromanen og illustrasjonskodespelet av den grunn ikkje fungerer tilfredsstillande lenger.

Det er ei kunstnarleg form som då ho vart innført var utløysande og gav ny og urovekkjande sannkjenning, etter ei tid blir avsperrande, skaper distanserande forsterkningar i dei murane vi reiser mot oppleving, er snautt noko nytt. Det same kan vel seiast om realismen, og eg har ei kjensle av at dei sterke symbolske uttrykksformene er i ferd med å bli råka av ein liknande lagnad. Det er dette som gjer at ein kan oppfatte kunstnarlege uttrykksformer

Tegn Deres livsforsikring i

GLITNE

DET er virkelig livskunst

Norsk Skilt-Gravering

Innehaver Bjørn Nilsen

OSLO – Pilestredet 43 – Telefon 60 62 15

*Spesialverksted for alle slags graverte skilter
Fasadeskilter og lysarrangementer*

Alt i finere metall

R. A. NIELSEN

Finnmekanikk

Skogveien 17. – Telefon 44 32 14.

Spesialforretning i TV - radio

Vi fører alle anerkjente merker, og vårt store utvalg gjør
det lettere å finne apparater som passer

GOD SERVICE! Rimelig avbetaling inntil 24 måneder

NORSK TELEVISJON OG RADIO A/S

Youngs gate 11, inng. Torggt., Oslo - Telefon 42 07 37

Filial: Lambertseter forretningscenter – Tlf. 28 03 12

som eit slag trojanske hestar. Som kjent greidde hellenarane – så fortel ei segn – å narre trojanarane til å rive bymuren ved at dei sette ein kolossal trehest framfor han. Hellenarane fekk trojanarane til å tru at det skulle gje dei glede å få denne merkelege hesten inn i byen, og i all løynd let hellenarane så ein del tapre krigarar gøyme seg inne i trehesten, og på den måten fekk dei hærteke Troja. Men det er klårt at dersom hellenerane atter og atter hadde freista lure fiendane sine med hjelp av trehestar, då hadde fiendane sagt til sist: Men herregud, der kjem dei med denne trehesten att! Med så sagt ville dei heller styrkje enn rive ned murane sine.

På bakgrunn av dette ligg det nær å tru at gleda ved og kjærleiken til dei veletablerte uttrykksformene nett skriv seg frå at ein har sett «trehesten» før, og med det lett kan verja seg mot det urovekkjande og farlege som han i si tid bar i seg. Det er sameleis som når ein ser eit skodespel ein har sett mange gonger før, som til dømes dei fleste av Ibsens skodespel, og ein kan kjenne seg trygg på at ein ikkje blir overrumpla, og ein kjenner hendingsgangen så godt at ein i verste fall kan lata att augo på dei leiaste stadene. Difor kan ein òg i ro og mak nyte alle vakre detaljar og gle seg over dei uskadeleggjorde spitorda.

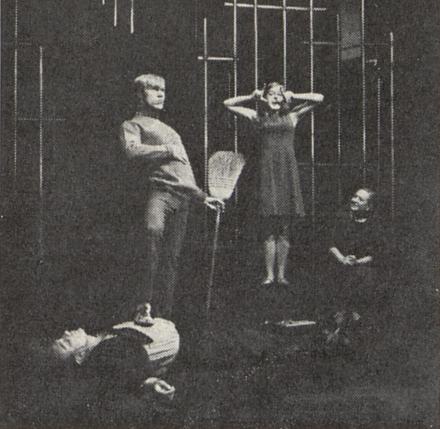
Mykje tyder på at det er plent det same som hender i mange tilfelle når ein hardnakka «ikkje opplever noko» ved moderne kunst og litteratur. Med moderne meiner eg i denne samanhengen den kunst og litteratur som bryt radikalt med jamvel dei vanlege dagsens uttrykksformer. Sjølv synest eg iallfall at det ofte kan by på store vanskar å oppleva noko ved til dømes konkret poesi eller nonfigurativ

kunst, men i staden for å freiste «forstå» den nye forma, har eg, i ljøs av det eg har nemnt, byrja spørja meg sjølv om kva for utfordrande og urovekkjande element det finst i desse kunstverka, som den uvante forma ikkje gjev meg høve til å forsvara meg mot, såleis at eg som i naudverje berre sperrar meir eller mindre totalt av for opplevinga av dei.

Kva for vegar ein ut frå dette kan vente at forfattarane våre vil koma til å slå inn på, er det vanskeleg for meg å spå noko om, men visse retningar kan ein kanskje ana. Både i Danmark og Sverige finst det til dømes ein del unge forfattarar som synbert freistar bryte med dei psykologiske mønstra ved å skrive sterkt symbolske, ofte beintfram allegoriske noveller og romanar, medan andre søker bort frå den psykologiske, oppdikta menneskeskildringa ved å skrive meir «verkeleg» i form av såkalla collage eller reportasjeliknande skildringar av verkelege tilstand og hendingar.

No kan det hende at både novella og romanen er så fast knytte til dei tradisjonelle uttrykksformene at fornying og utløysing først og fremst må koma til å skje innanfor lyrikk og dramatikk. Lyrikken står meg dessverre så fjernt at eg ikkje har noko grunnlag for å ta stode til utviklingstendensane i den. Dramatikken ligg derimot mykje nærmare mitt eige arbeidsområde, og kan difor peike på eitt og anna som iallfall opptek meg.

Framfor alt kjenner eg at vi som stundom freistar skrive dramatikk, går inn i ein spanande og oppgåverik periode. For tenkjast kan det at det at eit skodespel blir vist på ein scene og altså heilt tydeleg ikkje er røyndom, medan romanen eigenleg

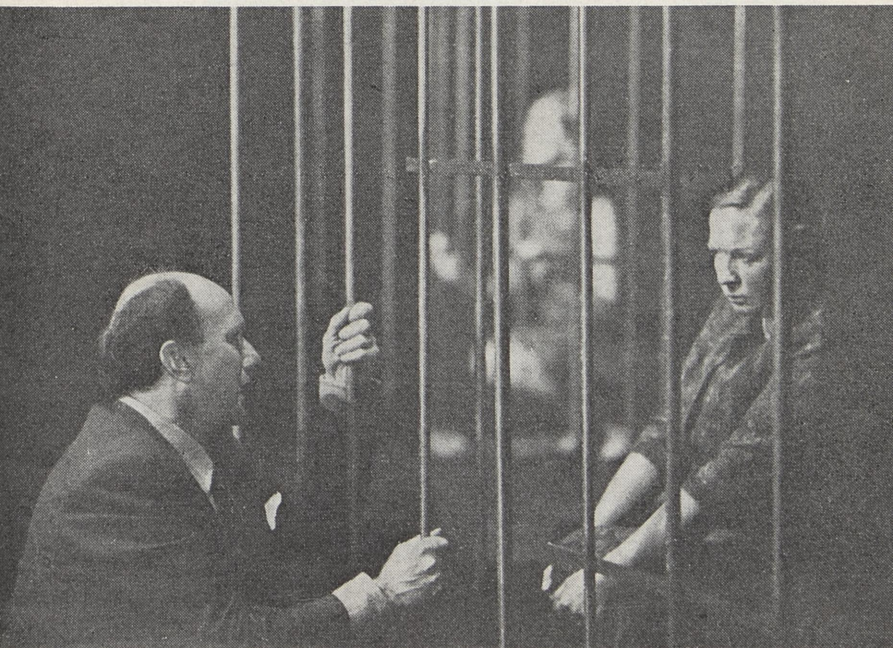
Frå venstre: Espen Skjønberg, Mona Levin, Birger Thurn-Paulsen.

gjev inntrykk av å skildre noko røynleg, samstundes som det er levande menneske, skodespelarar, som formidlar innhaldet, gjev høve til ei vidfemnande eksperimentering med urealistiske og abstrakte verke-
rårder utan at ein av den grunn misser opplevinga av det menneskelege. Tenkjast kan det òg at det at skodespelarar er til stades, i seg sjølv verkar meir påtrengjande og difor er vanskelegare å sperre av overfor enn tilfellet er til dømes med orda i ei bok. I teatret ligg det med andre ord føre ein situasjon, eit samband mellom kunstnar og mottakar, som psykologisk sett kanskje ligg særleg vel til rettes for opplevingsskapande eksperimentering.

Merkeleg mange forfattarar av dei unge årgangar i grannelanda våre ser ut til å interessere seg for dei føremoner som teatret byd på, og det som for meg verkar endå meir merkverdig – og gledeleg – er at vi kvar på vår kant og på kvar vår måte gjev inntrykk av å freiste løyse dei same problema. Det som først og fremst valdar oss vanskar, er å finne fram til uttrykksformer som gjev oss høve til å formidle vår menneskelege livssituasjon såleis at tilskodaren ikkje får gjera seg ferdig med opplevinga ved å seia at no har han forstått kva det heile går ut på. I røynda er det nett dei same problema som eg nemnde i stad i samband med førelesingane mine ved Universitetet, nemleg å freiste koma unna sperringar som kjende psykologiske forklåringar gjev høve til, og som forvandler dei nære menneskelege opplevingane til trygt fjerne illusjonar. Vi vonar at vi med uvante uttrykksformer, uventa knep og sjokkerande, utløysande humor – som mellom anna er eit berande element i det såkalla absurde drama –

kan makte bryte gjennom dei murane vi menneske reiser mot oppleving, såleis at tilskodarane våre brått skal kunna stå andlet til andlet med det farlege og framande og dermed òg med det gode og skapande i sitt eige sinn.

Kva slag lokkemiddel vi kjem til å bruke for å få våre medmenneske til å rive murane, det skifter med dei ulike forfattarane. Det blir kanskje løver, krokodillar eller giraffar og ikkje einast hestar av tre. Men trojanske blir dei iallfall, det kjenner eg meg overtydd om.

S. BRUUN ^{A/s}

Nils Juelsgt. 27

Telefon 440384

*Lamper — Skjermer
Elektriske apparater m. m.*

Vinleggere

1. kl. druesaftkonsentrat for vinlegging gir rødvin til ca. kr. 1,50 pr. fl. og madeira, tokayer, portvin, sherry og vermouht til ca. kr. 2,00 pr. fl. Be om brosjyre.

Dr. O. N. HEIDENREICH

Kjem. lab. — Grønland 2 Oslo 1 - Tlf. 68 10 55

ER DE INTERESSERT i engelske antikviteter?

HOS MEG finner De koselige og rimelige presanger
i engelsk porselen - plett - kobber - messing m. m.

ANTIKKHULEN

DAAESGT. 12 (inng. Prof. Dahlsgt.) - TLF. 44 29 23, kl. 11—15

THAU

Karvi - et godt navn i 52 land

Arne
Walentin.

BØNDERNES BANK

Hovedkontor: EGERTORGET - OSLO

Filialer: Grønland 24, Økern Torgvei 1, Oslo

**hjelper Dem gjerne med alle bankforretninger
i Norge og i utlandet**

Kos Dem med et hyggelig håndarbeide

Pynt opp med vakre broderier. De bringer
naturens farger inn i hjemmet og blir beundret av alle.

Begynn med brodering, en kongelig hobby

RANDI MANGEN & CO.

SPESIALFORRETNING I BRODERIER

Bogstadveien 46 - Telefon 60 50 59

Skal De ha slipt gulvene? Henvend Dem til

B. Bogens Parkettsliperi

Chr. Michelsensgt. 21 - Telefon 37 60 26

Førsteklasses arbeide garanteres

Godt utvalg i dame- og herreskotøy

Valkyrien Skotøymagasin A.s

Valkyriegt. 3 - Oslo

Telefon 46 34 64

Nationaltheatret

Hovedscenen:

«BALL I DEN BORGERLIGE»

av

Ernst Bruun Olsen/Finn Savery

Regi: Arne Thomas Olsen i
samarbeid med Randi Baalsrud

Musikalsk leder:

Kjell Bækkelund

Dekorasjoner: Per Schwab

«BALANSEGAN»

av Edward Albee

Regi: Arild Brinchmann

Dekorasjoner: Guy Krohg

«TRE SØSTRE»

av Anton Tsjekov

Regi: Gerhard Knoop

Dekorasjoner: Guy Krohg

Kostymer: Lita Prahl

A m f i s c e n e n :

«OPPBEVARES TETT
LUKKET PÅ ET TØRT OG
KJØLIG STED»

av Megan Terry

Regi: Magne Bleness

Dekorasjoner: Per Schwab

«SANGEN OM UTYSKET»

av Peter Weiss

Regi: Edith Roger

Dekorasjoner: Guy Krohg

Den Norske Opera

«PORGY AND BESS»

av George Gershwin

Regi: Anne Brown

Dirigent: Arvid Fladmoe

Dekor: Wolfgang Vollhard

Kostymer:

Ivar Ferdinand Karlsen

Première: 7. september

Gjestespill:

Glyndebourne Festival Opera

«DON JUAN»

11. og 13. september

«IL MATRIMONIO SEGRETO»

(Det hemmelige ekteskap)

12. og 14. september

Regi:

Franco Enriquez/Frank Hauser

Dirigenter:

John Pritchard/Myer Fredman

London Philharmonic Orchestra

Oslo Nye Teater

«KAKTUSBLOMSTEN»

Lystspill av Pierre Barrilet og
Jean-Pierre Grédy

Regi: Jon Lennart Mjøn

I hovedrollene: Wenche Foss
og Toralv Maurstad

«DE TRE MUSKETERER»

Dramatisering etter
Alexander Dumas' roman
av Roger Planchon

Regi:

Jacques Rosner/Roger Planchon

*Première i begynnelsen
av oktober*

Barneteatret

i Folketeaterbygningen

«LILLE LABAN SPØKELSE»

Barnekomedie av
Inger og Lasse Sandberg
Regi: Barthold Halle

Duketeatret

i Bymuseet, Frogner

«MIKKO-MATTI
OG VENNENE HANS»

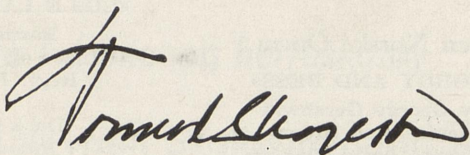
Av Willie Nordraa

Regi: Guri Ludt

NYTT TEATER

Det Norske Teatret ynskjer publikum vel møtt i nytt lokale: ABC-teatret på St. Olavs plass. Vi vil i vekene framover prøve å gjera salong og foyer til eit miljø der ungdom møtest for å oppleva teater, skapt av annan ungdom; forfattarar, instruktørar, skodespelarar, komponistar, dekor- og kostyme-artistar. Det er eit nytt tiltak, og føremålet med det er å aktivisere. Vi vil prøve å få fram i rampelyset det som måtte finnast av latente evner – gje dei eit forum dei kan utfalde seg i, slik at norsk teater på lengre sikt kan få ei vitamin-innsprøyting av ung kraft og fantasi. Men skal tiltaket lykkast, må publikum spela med. Vi vil prøve å aktivisere den trong til kunst- og teateroppleving dei aller fleste unge har i seg, og kanskje hos mange skapa eit varig behov for slik oppleving.

Vel møtt i det nye teatret.

Eugenie Støttums Blomsterforretning

Karl Johans gate 8 — Telefon 42 24 22

Medlem av Norsk Blomstertelegraf

Alt i Dekorasjoner, Buketter og Kranser

GRILLSTOVA

Særs god mat til rimelege prisar. Internasjonalt kjøken og norske spesialitetar. Alkoholfrie vinar. Servering ved borda. Koseleg, intim stove.

Midt i sentrum: Rosenkrantzgt. 8, 1. høgda, 100 m opp frå Karl Johan.

Ope kl. 9—23. Sundag kl. 12—18.45.

BONDEUNGDOMSLAGET I OSLO

kaffistovene

har sjølvtening og mykje god mat

Rosenkrantzgt. 8 — Karl Johansgt. 13
Kr. Augustsgt. 14 — Storgt. 28

Norges Kjøtt- og Fleskesentral

OPPRETTET 1931

Landsomfattende produsent-organisasjon for omsetning av slakt,
livdyr, ull, huder og skinn

12 tilsluttede slakteri-organisasjoner med 120 000 medlemmer

